

Samuel Larsson

Valnämnden

Riktlinjer för rekrytering och bemanning vid röstmottagning

Ärende

Inom valnämndens ansvarsområde ingår tillsättning av valdistriktens ordförande, ersättare för ordföranden samt röstmottagare. Vid tidigare val har valnämnden beslutat att vända sig till tre grupper vid rekrytering av röstmottagare: förtroendevalda, tjänstemän och allmänheten. Kommunledningskontoret har inför valet 2018 tagit fram förslag till riktlinjer för rekrytering och bemanning vid röstmottagning.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

1. Valnämnden beslutar att godkänna riktlinjer för rekrytering och bemanning vid röstmottagning enligt tjänsteutlåtandet daterat 2018-02-26 (dnr VN 2018/4).
2. Valnämnden uppdrar åt kommunledningskontoret att påbörja rekryteringen av röstmottagare för valet 2018 i enlighet med riktlinjerna.

Kommunledningskontorets utredning

Antal röstmottagare

Danderyds kommun är indelat i 20 valdistrikt. Enligt vallagens (2005:837) 4 § 3 kapitel ska det för varje valdistrikt utses minst fyra röstmottagare, varav en ordförande och en ersättare för ordföranden. Vidare ska det på varje röstmottagningsställe finnas så många röstmottagare som behövs för att röstmottagningen ska kunna genomföras (5 § 3 kap. vallagen). I vallokalerna ska det på valdagen inte finnas färre än tre röstmottagare som tjänstgör samtidigt, medan minimikravet i en förtidsröstningslokal är två röstmottagare (6 § 3 kap. vallagen).

Under RKL-valets valdag 2014 tjänstgjorde sex röstmottagare totalt i varje vallokal, inklusive de två ordförandena. Av utvärderingen av valet samma år kan slutsatsen dras att bemanningen fungerade väl varför den bör vara densamma i valet 2018. I förtidsröstningslokalerna bör utgångspunkten vara att bemanningen ska bestå av minst tre röstmottagare vid varje tillfälle.

Samuel Larsson

Antalet personer som ska rekryteras till röstmottagningen på valdagen uppgår således till 120 personer exklusive cirka 30 reserver. Behovet av röstmottagare som ska tjänstgöra vid förtidsröstning inklusive röstning på institutioner beräknas uppgå till omkring 30 stycken.

Krav på utbildning av röstmottagare

Ett nytt lagkrav för valåret 2018 består i att röstmottagare måste ha genomgått utbildning innan förordnandet ges (5 § 3 kap. vallagen). Det är dock fullt möjligt att förordna uppdraget om det ges med förbehållet att röstmottagaren är skyldig att fullgöra utbildningen innan tjänstgöringen påbörjas.

En uppgift blir således att kontrollera att ingen röstmottagare tjänstgör i vallokal eller vid förtidsröstning utan att ha genomgått fullgod utbildning för uppdraget. Som fallet varit vid tidigare val genomförs utbildningen av tjänstemän på kommunledningskontoret med stöd av valnämnden.

Personkategorier och sammansättningar som bör undvikas

Inför valåret 2014 fattade valnämnden beslut om att politiker på valbar plats inte skulle få tjänstgöra som röstmottagare. Beslutet var i linje med den så kallade vallagskommitténs förslag (Statens offentliga utredningar (SOU), E-röstning och andra valfrågor, SOU 2013:24), s. 17. Något lagligt hinder finns inte om att förordna politiker på valbar plats som röstmottagare. Kommittén lämnade heller inte något sådant förslag till ändring i lagen men uttalade att det fick anses befogat att en person som kandiderar på lista inte ska fungera som röstmottagare.

I slutändan kunde inte valnämnden fullt ut leva upp till denna målsättning 2014. Orsaken var att det var svårt att rekrytera ordföranden och vice ordföranden med erforderlig erfarenhet. Målsättningen ledde dock till att färre politiker arbetade som röstmottagare jämfört med tidigare val.

Skäl för att behålla målsättningen föreligger alltså inför valet 2018. Detta då det är av betydande vikt att minimera risken för att röstmottagarna upplevs ha ett egenintresse i valutgången. Mot bakgrund av erfarenheterna från valåret 2014 bör dock valnämnden få göra avsteg från målsättningen under förutsättning att vallokaler ska kunna bemannas med den erfarenhet som krävs för att röstmottagningen ska genomföras på ett tryggt, säkert och förtroendegivande sätt.

En synpunkt som ofta förekommer i valsammanhang är att flera personer från en familj inte bör tjänstgöra i en och samma vallokal. Invändningen har förstås att göra med förtroendet för röstmottagningen. Synpunkten får anses vara berättigad och bör därför införlivas i riktlinjen.

Samuel Larsson

Allmänna utgångspunkter vid rekrytering av röstmottagare

Vid rekrytering av röstmottagare eftersträvas egenskaper som en bra servicekänsla och en hög administrativ förmåga med vilket avses att man är noggrann, strukturerad och effektiv. Samtidigt är stresstålighet en viktig egenskap då det stundtals kan bli hög belastning i lokalen under dagens gång. I arbetsuppgifterna ingår bland annat att ta emot röster och pricka av i röstlängden, upprätthålla en god ordning i vallokalen, samt efter vallokalens stängning granska och räkna rösterna. Sammanräkningen av rösterna under valnatten kan dra ut på tiden vilket kan vara bra att ha i åtanke vid förslag av kandidater.

Vid sammansättningen av röstmottagare vid respektive vallokal eftersträvas en åldersspridning, en god balans mellan tidigare erfarenhet och nya röstmottagare. Vidare ska rekryteringsprocessen verka för kunskapsväxling mellan nya och tidigare röstmottagare genom rotation av arbetsuppgifter. Detta kan också säkerställa en god kontinuitet i rekryteringen inför framtida val.

Rekryteringsförfarande

Kommunledningskontoret kommer att sända ut en förfrågan till gruppledarna i kommunfullmäktige att lämna förslag till nomineringar av förtroendevalda. Parallellt med denna process kommer kommunledningskontoret att gå ut med en förfrågan till kommunens tjänstemän. Något senare kommer en förfrågan att göras till allmänheten för att täcka såväl grundbehov som reservlista.

Enligt valnämndens delegationsordning ansvarar valnämndens ordförande för att förordna ordföranden och vice ordföranden i valdistrikten, medan valsamordnaren förordnar övriga röstmottagare.

Johan Lindberg
KanslichefSamuel Larsson
Valsamordnare

Handlingar i ärendet
Tjänsteutlåtande, Riktlinjer för rekrytering och bemanning vid röstmottagning